

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,  
Zápolya-utca 1-ső szám,  
hová a lap szellemi részét illető  
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája  
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.  
hová a hirdetések, az előfizeté-  
sek és a lap szétküldésére vo-  
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

# TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 99. szám.

Előfizetési árak:  
Egész évre — — — — 24 kor.  
Félévre — — — — 12 „  
Negyedévre — — — — 6 „  
Egy hónapra — — — — 2 „  
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.  
Azonkívül az összes hirdetési  
irodában.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével  
mindennap délután 5 órakor.

Hétfő, május 3.

## A király és a válság.

— Politikai munkatársunktól. —

Budapest, május 3.

A király holnap Budapestre érkezik, hogy a politikai válságban a kibontakozást az ország fővárosában intézze.

A magyar politikai válságnak magyar földön való kibontása és intézése természetesen dolog és alkotmányos szempontból nem is volna helyes másképpen csinálni.

És okos dolog is, mert megnyugtató és sokkal könnyebben intézhető benn a válság színterén, mint kívülről. Sokkal hozzáférhetőbb a baj és sokkal megértőbbek lehetnek mindazok, akiknek a helyzet irányításában szerepük van.

Különösen fontos, hogy a kibontakozást itt Magyarországon akarja irányítani a korona, már azért is, mert Ausztriában mostanában igen éles áramlat észlelhető ellenünk. Még pedig nem elszigetelt, egyes körökben megnyilvánuló áramlat, hanem egységes. Minden osztrák politikai tényező és minden párt ellenünk dolgozik, ellenünk csinál hangulatot s az irányadókat ellenünk igyekezik befolyásolni. Ebből a környezetből ilyen válságos időben tehát ki kellett ragadni a királyt, hogy az ő ismert elfogulatlan ítélőképességét ne vezethesse félre senki és teljes tárgyilagossággal, világos látással intézhesse e kibontakozást, amely egyforma nagy jelentőségű Magyarországra épügy, mint a dinasztiaira.

A kibontakozás utját komoly nehézségek zárják el ezidő szerint. De mindenképp érdemes feladat az, hogy a magyar politikai élet vezérei és a király, aki most maga veszi kezébe a kibonyolítás fonalát, minden igyekezettel törekedjenek megtalálni az utat, melyen az országot ebből a válságból kivezethetik, mert a békés fejlődés útján ez a nemzet biztos támasza ama nagy érdekeknek, melyekben a nemzet és a dinasztia találkoznak.

A király bölcsesége és válságos időben kipróbált fejedelmi felelősségérzete ad reményt arra, hogy mégis sikerre vezet azok törekvése, akik a válságot a nemzet érdekeinek alapján állva a koronával békés egyetértésben igyekeznek a megoldás útjára vezetni.

Ez a cél felette áll minden olyan mozzanatnak, melyet a válság forgószele a politika országutján felkavart, de amiről ezekkel a nagy nemzeti érdekekkel szemben ez alkalommal szólni sem akarunk. A vezérek, akiket a helyzetért első sorban terhel a felelősség, ezekben a döntő napokban ne lássák meg a pártos kicsinyesség játékát, hanem szegezzék a tekintetüket rendíthetetlenül egy szempontra: az ország érdekére. Ennek a szempontnak kell a válságból diadalmasan kikerülnie, de hogy ez lehetséges legyen, ahhoz a pártok részéről sok önzetlenség és a hazafias kötelességteljesítés igen nagy mértéke szükséges.

Amikor a magyar király érkezik, hogy magyar földön foglalkozzék nemzete jövőjének nagy kérdéseivel, ne pártok és politikusok, hanem az ország javáért aggódó komoly hazafiak várják bizalommal és egy önzetlenség nemzete kipróbált hűségével.

Hogy milyen lesz a kibontakozás, azt ebben a percben persze nem lehet tudni, azonban az bizonyos, hogy sokkal több reményünk lehet a válságnak itten való helyes megoldásában, mintha az idegen, mondhatni ellenséges környezetben történne.

## HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órától kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 1/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is Vidéki hölgyek részére minden nap délután 2 óráig. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Zuhanyfürdő minden nap délután.

A Torontáivármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig.

Május 5. A jótékony nőegylet közgyűlése.

Május 6. Megyei áll. választmány ülése.

Május 9. Torontáli jegyzőegyesület közgyűlése.

Május 9. Számonkérő tiszti szék.

Május 9. Az izr. nő-egylet közgyűlése,

Május 9. Gyermekeknep.

Május 10. Gyermekeknep.

Május 10. Tavaszi rendes megyei közgyűlés.

Május 11. Közig. bizottság ülése.

Sötét május.

Szomorun, sötétén köszöntött ránk szombaton a bimbófakasztó, virágnító május.

Nehéz fekete felhők kővályogtak fölöttünk, arcunkba hideg esőt csapott az őszi szél s ahelyett hogy teli tüdővel szívtuk volna a május mámoros illatát, dideregve bujtunk a felöltöbe s a szobákba.

Ami zöld és ami virág volt, azt még a szélszélyes, de az idő pompás április nyitotta s bizony az április jóvoltából jutottunk a különböző helyekre kitűzdelte galyakhoz is, amelyek azonban az őszi esőben csüggedten, fonnyadtan csüngtek.

A poéta lantját az idő bizony nem ihlette meg a május s már három napja borzongunk a májusi boruban, amely kétszeresen fáj az őszi borunál.

Az emberek ugyan nem akartak engedni a hagyományból s a május elseji hajnallal éppen olyan kedvvel és reménnyel ébredtek, mint máskor, éppen úgy fölhangzott a cigánybandák ébresztő muzsikája, mint a többi május elsején, de bizony az emberek nem siettek kiugrani az ágyakból, hogy mielőbb a szabadban köszöntsék a virágfakasztó májust.

A természetnek künn jóformán semmi sem jutott az ünneplésből. Az erdők, mezők néptelenek és csöndesek voltak s ami ünneplés volt, az a falak közé szorult.

Az emberek egyrésze, a katolikus hívek a templomokba vonultak a májusi ájtatosságra, a másik része pedig a vendéglőkbe és a kávéházakba.

Elmaradt a munkásság nagy májusi ünnepe is s a tervbe vett tüntető felvonulást, valamint az erdei ünnepeket is elmosta az eső.

E helyett a nagybeeskereki nyomdászok szakegyesülete május elsején délelőtt egyleti helyiségében, az Ellmer-féle vendéglőben Balogh József elnöklésével diszgyűlést tartott, amelyen ugyszólván valamennyi egyleti tag részt vett. A diszgyűlést a Marseillais elénekkeléssel nyitották meg, majd Oszuszkai András mondott rövid beszédet, melyben a nap jelentőségét fejtegette. Ezután az egyesület belső ügyeivel foglalkoztak. Végezetül elénekelték még a „Gutenberg-indulót” s ezzel a diszgyűlés véget ért.

Este ugy az Ellmer-féle, valamint a „Három korona” vendéglőben a munkások táncmulatságot rendeztek s itt igyekeztek vidámmá és derültté tenni a sötét, borús májust.

Az igaz, hogy azért ez a sötét május nem olyan szomeru, mint a milyennek látszik.

A nedvesség és az eső ugyanis áldás a földnek, amely már sóvárgott az öntözés után s a gazdák arcán a májusi boru, derűt fakasztott.

Hát jöjjön is a boru után derű s fakadjon a májusi sötétségből ragyogás, duzzadó élet...

— Milléniumi emlékünnepe. A nagybeeskereki állami elemi iskolákban tegnap ülték meg hazánk ezredéves fenállásának emlékünnepe. Ez alkalomból a tanulók résztvettek a vallásfelekezetők templomában tartott istentiszteleten, a tanítók pedig alkalmi beszédekben méltatták az ünnep jelentőségét.

— A májusi ájtatosságok. Szombaton, május elsején kezdődtek a Mária tisztelőre rendelt májusi ájtatosságok, a melyeket az idén szokás szerint ugy a plébánia-templomban, valamint a zárda kápolnájában is megtarják. Mindkét helyen szombaton délután voltak az első májusi ájtatosságok, amely különösen a plébánia-templomban volt fényes, ahol az ájtatosság előtt Magyar Pál pápai kamarás mondott egy magyar, mint német nyelven gyönyörű alkalmi prédikációt, míg az egyházi ének és zenekar szebbnél-szebb egyházi dalokat adott elő. A zárda kápolnájában szintén ünnepélyes színezetű volt az első májusi ájtatosság s itt Klug György segédlelkész mondott prédikációt. A közönség mindkét helyet nagy számmal kereste fel.

— A kereszt felmagasztaltatása. A róm. kath. egyház ma ünnepi meg a kereszt felmagasztaltatásának napját s ez alkalomból Lengyel István segédlelkész misét mondott a róm. kath. temető kápolnájában.

— Állások a vármegyénél. A vármegye alispánja tudvalevőleg pályázatot hirdetett az üresedésben levő főügyészi, a perjámosi főszolgabírói s a netán megüresedő más állásokra. A pályázati határidő május elsején járt le s az egyes állásokra a következők pályáztak. A pályázatokat betűrendben adjuk:

Beller István alügyész a főügyészi állásra, — Bujkovszky Gusztáv közig. fog. gyakornok szolgabírói, esetleg aljegyzői állásra, — Bozay Aladár tb. szolgabíró szolgabírói állásra, — Csolakovics Milivoj h. szolgabíró a perjámosi főbírói állás betöltésével megüresedő szolgabírói állásra, — Kéler Akos m. alügyész a főügyészi állásra, — Keresztes György perjámosi tb. főszolgabíró a perjámosi esetleg más főbírói állásra, — Micskey Vincze törökkanizsai tb. főszolgabíró a perjámosi főszolgabírói állásra, — Molnár Zoltán antalfalvai tb. főbíró a perjámosi főszolgabírói állásra. — Napholcz Lajos tb. főbíró, főszolgabírói esetleg I. oszt. szolgabírói állásra, — Novák Károly tb. szolgabíró a netán megüresedő szolgabírói vagy aljegyzői állásra, — Peterdy Kálmán nagyszentmiklósi tb. főbíró a perjámosi főszolgabírói állásra, — Sal Ferenc helyettes perjámosi főbíró a perjámosi, esetleg megüresedő más főszolgabírói állásra. — Sántha Gyula párdányi tb. főbíró az esetleg megüresedő I. oszt. szolgabírói állásra, — Szépfy Elemér alibunári tb. főbíró főszolgabírói állásra. — Sztójánovics Vazul esenei tb. főbíró, az esetleg megüresedő I. oszt. szolgabírói állásra, — Főth Dezső tb. aljegyző alügyészi, szolgabírói, aljegyzői állásra, — ifj. Tullies György zombolyai tb. főbíró a perjámosi főszolgabírói, esetleg megüresedő I. oszt. szolgabírói állásra, — Veinrich Vilmos közig. gyakornok aljegyzői, szolgabírói állásra, — Vogel Dezső nagykirályi tb. főbíró a perjámosi főszolgabírói állásra, — Wattay Dezső tb. alügyész az esetleg megüresedő alügyészi állásra.

Az állásokat a vármegye május 10-diki tavaszi közgyűlésén töltik be választás útján.

— A munkás-gimnázium záróünnep. A kultúregyesület nagybeeskereki munkás-gimnáziumában április 30-án volt az utolsó előadás, amely alkalommal ünnepiesen berekesztették a munkás-gimnázium idei első évfolyamát. A záróaktuson, amelyen megjelent a tanfolyam előadó tanári kara, még dr. Czirbusz Géza főgimnáziumi tanár és dr. Fialowski Béla kir. törvényszéki orvos megtartották utolsó előadásukat, majd dr. Vinczehid Ernő m. főjegyző, a kultúregyesület igazgatója mondott beszédet, röviden méltatva a tanfolyam jelentőségét és további tanulásra serkentve a hallgatókat. Utána Knyaskó Lajos a tanfolyam igazgatója intézett lelkesítő szavakat a hallgatókhoz, elismeréssel emelve ki a hallgatók szorgalmát és felfelé törekvését. Vasárnap délelőtt azután kiosztották a hallgatók közt a látogatási bizonyítványokat,

amely alkalommal a hallgatók hálás köszönetüket fejezték ki a kulturegyesületnek s a tanfolyam előadói karának.

— **Konferencia beszédek.** Három napon át Bus Jakab jezsuita páter ugynevezett konferenciabeszédeket tartott a felnőtt férfiközönség számára a főgimnázium tornacsarnokában. A beszédekkel a katolikus hitélet erősítését célozta a szónok, akit mindhárom napon nagyszámu férfiközönség hallgatott mély figyelemmel. A jezsuita atya ma elutazott Nagybecskerekéről.

— **Segédjegyző választás.** Kiszomboron pénteken Peterdy Kálmán tb. főbíró elnöklésével segédjegyző választás volt, amely alkalommal Beyerlein Antal választották meg egyhangulag második segédjegyzőnek.

— **A gimnázisták hangversenye.** Megszoktuk már, hogy a gimnázium tanulóifjúságának ünnepélyei és hangversenyei rendszeren igen jól szoktak sikerülni, de az a siker, amelylyel a szombati hangversenyük járt, talán még az eddigieket is felülmulja. A gimnázium tanulói ugyanis szombaton este a diákszegélyző egyesület javára táncgal egybekötött hangversenyt rendeztek a kaszinóterem már zsufolásig megtelt előkelő hölgyközönséggel, úgy, hogy a férfiak számára már alig maradt hely a teremben. A hangversenyt ott láttuk Botka Béla főispánt, dr. Vinczehidly Ernő megyei főjegyzőt, dr. Várady Imre és dr. Kardos Samu országgyűlési képviselőket, Strosz Béla városi főjegyzőt, Kiss István számtanácsost, a gimnáziumi tanárokat élükön Balázsi József igazgatóval, továbbá a honvéd és a közös zászlóalj tisztikarát, a polgári és felsőkereskedelmi iskolai tanárokat, stb. A hangversenyt Nicolai O.: „A windsori vig nők” című operájának ábrándjával kezdték, melyet harmóniumon Stagerschmidt Jenő VI. o. t. zongorán pedig Sárffy Aladár VIII. oszt. tanuló játszott el a közönség tetszése mellett. Utána a gimnáziumi zenekar Czibulka: „Szerenád”-ját, majd Lasztovics Sándor VIII. oszt. tanuló Gyulai F.: „Telefon vidéken” című tréfás magánjelenetét adta elő igen sikerülten. Nagyon szép pontja volt a hangversenynek Kiss Gyula zongorajátéka, aki a saját szerzeményű „Valce caprice”-ját játszotta el kiváló technikával és izléssel. Végezetül az énekkar Ripka Imre zenetanár vezetésével elénekelt Hacklak: „A békák királya” című tréfás daljátékát s ezzel a hangverseny véget ért. A hangverseny után szünet következett, majd megkezdtek a táncot s a diákság és vendégeik hajnalig mulattak a legfesztelelenebb hangulatban. A hangversenyt részt vett hölgyek névsorát a rendezőség a következőképp állította össze:

**Asszonyok:** Ambrózy Lászlóné, Annau Adámné, Armbrusztér Józsefné, özv. Balogh Karolyiné, Bárány Béláné, Botka Béláné, dr. Brájjer Lajosné, Bronts Ernőné, Burget Józsefné, Csermák Etelka, dr. Dukesz Józsefné, özv. Ellmer Jánosné, dr. Fialowski Béláné, Freund Adolfné, Harzer Józsefné, Horváth Lajosné, dr. Iványi Mórné, Keszlerné, Kiss Istvánné, Kiss Istvánné, Korláth Kázmérné, Kozarevné, Králik Lászlóné, Krceles Lászlóné, Krumenacker Istvánné, Ládai Kálmánné, Láng Cina, Láng Karolyiné, László Lajosné, Mayer Rezsóné, Mayer Henrikné, Marton Andorné, dr. Miseráné, dr. Nagy Dezsóné, Napholtz Jenőné, dr. Nónay Pálné, Putz Józsefné, Sándor Józsefné, Sárffy Sándorné, Sebestyén Karolyiné, Sonnenfeld Vilmosné, Szalaváry Edéné, Szilágyi Albertné, dr. Szlammer Agostonné, özv. Schlemmer Maria (Versecz), Schlesinger Debora, özv. Schweitzer Adámné, Vajda Lajosné, dr. Várady Imréné, dr. Vinczehidly Ernőné, Wessely Rezsóné, özv. Zalán Karolyiné.

**Leányok:** Ambrózy Margit, Armbrusztér Stefike, Bakalovics Dóra, Balogh Margit és Vilma, Burget Viola, Csája Mária, Csermák Irén, Ellmer Annus és Irén, Fialowski Irén, Hartel Gabriella, Hegedüs Irmuska (Szeged), Helmbold Annika és Ilonka, Hemmer Ilonka (Zsombolya), Horváth Flóra, Gockler Berta, Grosjean Virginie, Kiss Juliska, Krizsanics Jolán, Krumenacker Elvira, Ládai Klemmi, Láng Taci, László Irmuska és Jolánka, Lowieser Gaci, Nónay Margitka, Sonnenfeld Elza, Szalaváry Böske, Szilágyi Margit, Szlammer Mimi és Etuka, Schlesinger Erzs, Schweitzer Emmáska (Écska), Wachtel Pipi és Ilonka, Zalán Elza.

— **Flórián napja.** A nagybecskereki önk. tűzoltó testület holnap f. é. május 4-én ünnepi védszentjének, Szent Flóriánnak ünnepét. Az ünnepély egészen házi jellegű lesz, a következő sorrenddel. Délelőtt 9 órakor gyülekező az ortanyán, 10 órakor ünnepi mise a róm. kath.

templomban, ezután visszatér a testület az ortanyára, ahol Botka Béla főispán, mint a várm. t. o. szövetség elnöke, kiosztja az V—XXX. éves szolgálati érmeiket. A testület a tűzoltóügy barátait az ünnepélyen szívesen látja.

— **A villamvilágítási bizottság ülése.** Nagybecskerek város villamvilágítási bizottsága ma délután 4 órakor dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével ülést tartott. A bizottság fontosabb határozatait lapunk holnapi számában közöljük.

— **Uj iparendedélyek.** A városi tanács mint elsőfoku iparhatóság szombaton délelőtt megtartott ülésén a következőknek adott újabb iparendedélyt: Simon Antalnak sütőiparra, Frank Lajosnak szücs mesterség folytatására, Makra Géának szabóságra, Human Józsefnének szatocsüzletre, Popov Szvetozárnak pedig kávéház és vendéglőre.

— **A délmagyarországi kardvívó bajnokság.** Délmagyarország kardvívó bajnoksága dolgában, amelyet két év előtt a torontái atletikai klub tartott, az idén május 15-én Zomborban lesz a mérkőzés. A versenyen a torontái atletikai klub is részt vesz s a maga részéről Várkonyi József és Szekesán János tagjait, a jeles amatőrvívókat nevezte a versenyre.

— **Köszönet.** A helybeli róm. kath. árvaháznak Jankó Agoston alispán 15 koronát adományozott. A nemesszívű adományért ehelyütt mond hálás köszönetet az árvaházegylet elnöksége.

— **Kivándorlás Torontálból.** Vármegyénkben a kivándorlás a múlt hónapban ismét növekedett. Áprilisban ugyanis 541 utlevél iránti kérvény érkezett a vármegye alispáni hivatalához. A kérvényezők közül 387 ember Amerikába váltott utlevelet, 154 pedig Európa különböző államaiba vándorol ki. A visszavándoroltak statisztikáját még nem állították össze, de ugylátszik, hogy a visszavándorlás a múlt hónapban már erősen megesökkent.

— **Tanítógyűlés.** A Délmagyarországi tanítóegylet bánlakai főkköre f. évi május hó 15-én d. e. 9 órakor Bánlakon tartja rendes tavaszi közgyűlést, melyre a t. tagok és tanügybarátok meghívotnak. A gyűlés tárgysorozata: 1. Ovodai foglalkozás. Tartja Gitta Lenke áll. ovónő. 2. Gyakorlati mintatantítás a beszéd- és értelemgyakorlatból „a magyarnyelv tanítása társalgás útján”. Tartja Urdarean Annuska, gör. kel. felekezeti isk. tanítónő. 3. Elnöki megnyitó. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. A napirend megállapítása. Jegyzőkönyvhitelesítők, lapudósítók és számvizsgálók kijelölése. 4. Uj tagok fölvétele. 5. „Fegyelem az iskolában és annak kihatása az életre” c. értekezés folytatása. Tartja Hollóssy Adorján k. tanító. 6. „Az alkoholizmus hatása”. Felolvasás, tartja Polen Ádám áll. isk. tanító. 7. Mintatantítás bírálatra (zárt ülés). 8. Elnök, pénztáros és könyvtáros jelentése. 9. Indítványok. A vasuton érkezőket és a társabeden résztvevőket felkérjük, hogy Pazsitzky Árpád bánlakai áll. isk. tanítónál május hó 13-ig jelentkezzenek.

— **Vége az előadásnak.** Hogy meg ne lepje ez a cím az olvasót, sietünk kijelenteni, hogy ez a színházi előadásokra vonatkozik. E ravasz kis cím alatt a krónikás a derek színészeket bucsuztatja, akik egy hónapra változatosságot, élenséget és művészetet is hoztak e szürke kis városba. Most, hogy elmennek, illik tehát köszöneti öket s mi, ha ezuttal kurta is a szavunk, de szívből sajnálkozunk távozásukon, mert vagy felévig esőndes lesz Thalia temploma, amely pedig itt mégis csak egy kis tényezője a magyar kulturának.

— **Meteor a májusi időről.** A májusi időjárásról Meteor, a kiváló időjós a következőket írja: Május 5-ikét követőleg újra állandóbb időjárást várhatunk, meleg jelleggel. A 12. és 16-iki csomópontok a hűvös jelleg felé gravitálnak, de inkább csak hűvös esőt ígérnek, mint fagyot. 12-én a Mars s 16-án a Szaturnus befolyása alatt áll légkörünk, de a Hold földközélen lévén, így csapadékra van kilátásunk a fagyos szentek napján, vagy ezek körül. A 19—20-iki csomópontok az enyhébb, melegebb jelleget segítik elő, a 27-iki csomópontig, amelynek hatáskörében Jupiter együttállása következik Holdunkkal, a midőn újra lehül légkörünk, de remélhetőleg nem süllyed hőmérséklete a fagypontra alá, mivel ekkor Jupiter befolyása reánk már kisebb lesz. Május is tehát inkább hűvös, mint meleg tavaszt hoz számunkra, ami a terményekre nem lesz kedvezőtlen. Május havában a csomópontok 5, 12, 16, 19, 20, 21, 27 és 28-ikára esnek, melyek közül legerősebbek az 5, 12, 16, 20 és 27-ikiek, ahol az 5 nyhe, 12—16 hűvös, esős, 20. meleg és 27-iki hideg jellegűek.

— **A Béga áldozata.** Szomorú eset történt az éjjel a bégaparti pályaudvar mögötti raktárak közelében. Kadina Simon a Herzog-féle tojáskereskedés egyik alkalmazottja ugyanis tegnap este feleségével együtt a raktárházak mögött kikötött hajók egyikére ment, ahol ösmerősöket kerestek fel. Ünnepnap lévén, a hajón kissé sokáig maradtak fenn s az időt csendes iddogálással és beszélgetéssel töltötték el. Éjfél után 2 óra lehetett amikor Kadinaék felszedelőzködtek, hogy haza menjenek. A hajóról csak egy keskeny deszkapallón lehetett a partra jutni. Kadináné elől ment s néhány lépésnyire követte őt a férje, akit még figyelmeztettek, hogy vigyázzon, nehogy elcsuszék. Az asszony férje miatti aggodalmában hátrafordult, azonban valahogy elcsuszott s egyensúlyt veszítve a Bégába zuhant, ahol nyomtalanul el is tűnt. A szomorú esetet ma reggel bejelentették a rendőrségen, amely intézkedéseket tett, hogy a holttestet kihalásszák.

## Színház, irodalom.

\* **Az utolsó előadások.** A május elseji munkaszünet miatt négy előadásról kell ma egyszerre beszámolni. Az utolsó előadások voltak ezek, mert a tegnapi nappal véget ért az idei tavaszi színi évad s fél esztendeig csendes lesz a rozoga városi színház. A négy utolsó előadás elseje a pénteki volt. Sorrendre és művészi színvonatra is egyaránt első. Bizet remek operáját a Carment adták ezuttal igazán olyan szép előadásban, aminőt ritkán, sőt alig látni vidéki színpadon. A címszerepet Heller Irén, a csernoviczi városi színház tagja játszotta vendégképpen. Pompás routinos játéka szép meleg hangja egyaránt tetszésre ragadta a közönséget és zajos tapsokkal fejezte ki elismerését. Még lelkesebben ünnepelte azonban a közönség Kaposi Józst, aki Micaelát adta s gyönyörű énekével ritka élvezetet nyújtott. A harmadik felvonásbeli nagy áriájának mesteri eléneklésével annyira elragadta a közönséget, hogy nyílt színen hosszú percekig viharzott a taps és az éljenzés. Ha hozzávesszük ehhez, hogy Barna Andor igen sikeresen birkózott meg Don José énekszámáival s Radványi Dezső is elég jól érvényesítette baritonját Escamillo szerepében, valamint hogy a kar- és a zenekar kitünő együttest nyújtott, úgy egészen megrajzoltuk a pénteki előadásnak kiválóságát és szépségét. Ehhez az estéhez minden tekintetben csak gratulálni lehet a direktornak, valamint az összes szereplőknek.

A többi előadásokról csak röviden szólnunk. Szombaton este a Gésákat láttuk viszont Mimosa szerepében Kaposi Józssával, aki ezuttal is gyönyörűen énekelt. Felvonás közben Chevalier Rudolphi, Miss Marietta és Zung a Sen nevű ekvilibristák mutatványaiban gyönyörködött a közönség. Rudolphi olyan erőprodukciókat csinált, amelyek bámulatba ejtették a közönséget. A többek közt lábaival fölemelte a színpadra állított teaházat öt emberrel, kocsiival, asztalokkal, székekkel együtt. 1200 fontot tartott a lábain. Eennél többet színházban már nem lehet kívánni.

Vasárnap délután „A szerencsemalac” ment, este pedig Huszka bájos muzsikájú operettje, az „Aranyvirág”, amelyben a címszerepet Peterdi Etelka játszotta igen bájosan. Csánádi Etelka Ston Ellent adta szintén igen kedvesen, míg Beppo Radványi Dezső volt. Peterdinek és Csánádynak tisztelőik bucsuzóul szép virágcsokrokkal kedveskedtek. Az előadás végén meleg tapsokkal bucsuzott el a közönség a színtársulattól, amely most Nagyikindára megy husz előadásra.

\* **Az Arany János-társaságból.** Pénteken volt nagy érdeklődés mellett az Arany János-társaság felolvasó ülése. Az ülésnek bizonyos szokatlan, ünnepélyes habitust adott a társaság vendégének, Endrődi Sándornak a felolvasása. Ez volt az ülés központja s a másik két felolvasás csak e köré kereteződött. Az első felolvasó Gálos Rezső dr. volt, aki Czirbusz Géza drnak Hammerling gunyos eposzát, a Homunculus ismertető tanulmányát olvasta fel. A kitünően megírt, ötletes és igen tartalmas tanulmányt a közönség egyre fokozódó érdeklődéssel és tetszéssel halgatta. Azután Endrődi Sándor olvasott fel feszült várakozás mellett négy kis verset. Végül Lendvai Miklós, a társaság

főtitkára olvasta fel Szalay Lajos vendégnek Nagyréti emberek című zsinerképét.

\* **A „Zenélő Magyarország”** közismert zene-műfolyóirat most megjelent 380. füzeté ugra a legjobb és legkedveltebb zongoraujdonságokat közli és pedig: I. Siposs Antal „Alkonyul a nap már...” című rendkívül bájos műdalát. II. Lányi Ernő „Sirassatok engem orgonavirágok” és „Hull az eső csendesen” kezdetű 2 népszerű magyar dalát. III. Stenham Szigfrid „Angol csáb-tánc” most legújabb, gyönyörű dallamgazdag angol tánc zenedarabját. Már szebben megvalogatót házi programot elképzelni sem lehet s bizonynyal nagy örömet hoz e szám minden zongorás házhoz. Elismert tény, hogy annyi zeneművet s a legjobb hazai és külföldi szerzők kiváló ujdonságait csak 6-8 koronáért szerezhetni meg külön kiadásokban, amennyit egy füzet ad e pompás zene-műfolyóiratnak; mégis rendkívül elterjedtsége miatt, 6 korona feléi előfizetésért 12 ily gazdag tartalmu füzetet s egy 54 zeneoldal tartalmu albumot, egész évi 12 kor. előfizetésért pedig a Husvétii és Karácsonyi zenealbumokat ingyen adja előfizetőinek. A most folyó XVI. évfolyam előfizetési ára: Egész évre 12 korona, félre 6 korona. Az eddig megjelent 380 régebbi füzetekről 60 különféle összeállítású, 30-30 zeneoldal terjedelmű mutatófüzeteket adtunk ki. Ilyen füzet 8-10 kor. bolli árú zeneművet tartalmaz s az ily füzeteket 60 fillérjével hoztuk forgalomba. Ezekről részletes prospektust, ugy egyéb zeneművekről árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve. Mmutatófüzeteket pedig 60 fillér levélbélyeg beküldése ellenében küld: a Zenélő Magyarország (Klöner Ede) zeneműkiadóhivatala Budapesten, VIII., József-körút 11. szám.

### Törvénytörés.

§ **A tanfelügyelő párbaja.** A nagybecskereki kir. törvénytörés szombaton foglalkozott a dr. Vértessy Gyula volt torontáli, jelenleg temesvári kir. tanfelügyelő, a kitűnő író és Komóny emi nem pénzügyi fogalmazó között lefolyt párbaj ügyével.

Vértessy ugyanis még a múlt év végén egy meglehetősen keményhangu közleményt tett közzé „A Nap”-ban, amely által Kemény sértve érezte magát s provokálta Vértessyt, aki a kihívást elfogadta s fegyveres elégtételt adott Keménynek.

A párbaj mult év december hó 21-én folyt le a nagybecskereki 29-ik közös gyalogezred kaszárnyájának vivótermében s a párbajban Vértessy könnyebb sérülést kapott.

A nagybecskereki kir. ügyészség párvialdal vétsége miatt mindkettőjük ellen vádat emelt s a királyi törvénytörés Junker János törvénytörési bír. elnöklésével szombaton délelőtt foglalkozott ez ügygel. A tárgyalás azzel végződött, hogy a törvénytörés ugy Vértessyt, mint Keményt saját beismerésük alapján 6-6 napi államfogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

### TÁVIRATOK

#### A válság.

**A király Budapesten.**

**Budapest, május 3.** (A „Torontál” eredeti táv.) A király holnap este fél 8 órakor érkezik Bécsből külön udvari vonaton Budapestre, hogy itt irányítsa a kibontakozást a válságból. A király szerdán reggel fogadja Wekerle Sándor miniszterelnököt s utána nyomban a két ház elnökét. Dessewffy Aurél grófot és Justh Gyulát.

Hire jár, hogy a király megérkezése alkalmából a szociáldemokrata párt nagy tüntetést készül rendezni az általános választói jog és a király mellett.

**A függetlenségi kormány.**

**Budapest, május 3.** (A „Torontál” ered. távirata.) A pártklubokban és nevezetesen a függetlenségi pártban most egyébről sem beszélnek, mint a függetlenségi párt kormányalakításáról. A függetlenségi pártban egészen biztosnak mondják, hogy függetlenségi kormány alakul. A párt hivatalos lapja határozottan hangoztatja, hogy „az alkotmány legemibb követelményeiből következik az, hogy a kormányt a parlamenti többség tartsa a kezében”. Különbben is az összes függetlenségi politikusok törekvése a párt kormányalakítására irányul s a közölők meghívandók is azt fogják ajánlani a királynak, hogy a füg-

getlenségi pártra bizza a kormányalakítást. A függetlenségi kormány ezért új paktumot kötne a királlyal, amelyben köteleznék magát, hogy az általános titkos választói jogot törvénybe iktatja, vállalná a bankkérdés ideiglenes rendezését a közösség alapján Lemondana a personal unióról és az önálló hadseregről, míg a bankkérdés végleges rendezését az új parlamentnek tartaná fenn.

A függetlenségi pártkörben már mutogattak is egy listát, amely szerint a függetlenségi kormány a következőképp alakulna meg: Miniszterelnök: Kossuth Ferenc, belügyminiszter: Justh Gyula, pénzügy: Wekerle Sándor, vallás- és közoktatásügyi: Hoitsy Pál, igazságügyi: Holló Lajos, kereskedelmi: Batthányi Tivadar gróf, földmívelés: Mezőssy Béla, honvédelmi: Hoffmann Ottó altábornagy, a király személye körüli: Zichy Vladimir gróf. Államtitkárok lennének: belügyi: Kmetty Károly, kultusz: Tóth János, igazságügyi: dr. Nagy Dezső, földmívelési: Bartók Gy. Természetes, hogy ezt a listát csak egy híresztelésnek lehet venni s mindössze csak a helyzet jellemzésére szolgálhat.

**Justh álláspontja.**

**Budapest, május 3.** (A „Torontál” eredeti táv.) Justh Gyulának, mint ismeretes, néhány hét előtt is alkalma volt már a felség előtt a bankkérdésben nyilatkozni s ugyanakkor a kibontakozás módjairól is nyilatkozott a királynak. A házelnök környezetéből kiszivárgó hírek szerint Justh Gyulának a véleménye a helyzetről azóta sem változott meg, érdembeli előterjesztései tehát ugyanazokban a keretekben fognak mozogni. Justh hívei biztosan számítanak arra, hogy 60-70 emberből álló tábor alakulna Justh körül.

**Tanácskozások.**

**Budapest, május 3.** (A „Torontál” eredeti távirata.) A kormány tagjai és az irányadó politikusok között nap-nap után élénk tanácskozások folynak. Szombaton Apponyi és Kossuth tanácskoztak sokáig, vasárnap Holló és Andrassy, majd pedig Wekerle látogatta meg Kossuthot és ők ketten tárgyaltak igen hosszan.

**Polónyi beszéde.**

**Budapest, május 3.** (A „Torontál” eredeti táv.) Polónyi Géza tegnap este a Saskörben tartott lakomán nagy beszédet mondott, amelyben azt mondta, hogy ha a 48-as párt a 67-es alapon elvállalja a kabinetalakítást, akkor az nem átmeneti kormány lesz. Ez a kormány 1917-ig meghosszabbítaná a bankszabadalmat, azonban előkészítené egyúttal akkorra az önálló jegybankot.

**A horvátok.**

**Budapest, május 3.** (A „Torontál” eredeti távirata.) A horvát képviselők ma nagy számmal jöttek Budapestre, hogy itt tanácskozzanak a helyzetben való állásfoglalásukról.

#### A törökországi helyzet.

**Budapest, május 3.** (A „Torontál” eredeti távirata.) A legújabb konstantinápolyi jelentések szerint Konstantinápolyban s általában egész Törökországban nyugalom van s a zavargásokról szóló hírek nem felelnek meg a valóságnak.

**Budapest, május 3.** (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, a török kamarában szombaton olvasták fel azt az okmányt, amely bejelenté V. Mahomed szultán trónralépését. Ez alkalomból megjelent a kamarában a szultán is, akit a képviselők zajos óvációkkal vettek körül.

**Budapest, május 3.** (A „Torontál” eredeti távirata.) Konstantinápolyi jelentés szerint a detronizált Abdul Hamid minden pénz nélkül van, úgy hogy, a török kormány kénytelen volt neki a maga, va-

lamint a személyzete fentartására ezer török fontot utalványozni.

Egy másik konstantinápolyi jelentés szerint e héten indulnak a rendkívüli követségek a szultán sajátkezű leveleivel a külföldi udvarokhoz, hogy bejelentsek az új szultán trónralépését.

**A szocialisták májusi tüntetése.**

**Budapest, május 3.** (A „Torontál” ered. táv.) A budapesti szociáldemokrata munkások május elsejét szokott módon tüntető felvonulással, gyűlésekkel és alkalmi ünnepélyekkel ülték meg. A tüntető felvonulás szombaton délután 2 órakor volt s a Tisza Kálmán-terem gyülekeztek és indultak el végigvonulva a főváros nagyobb utvonalaiban. A tüntető felvonulás, amelyben sok ezer munkás vett részt, teljes rendben folyt le.

**Vasuti szerencsétlenség.**

**Budapest, május 3.** (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Gyergyószentmiklósról jelentik, tegnap ott súlyos vasuti szerencsétlenség történt, amelynek folytán 6 ember súlyosan megsebesült.

**Határidő üzlet.**

**Budapest, május 3.** (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

### Nyiltér.

(E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.)

### Iroda áthelyezés.

**Dr. Billitz Béla ügyvéd**  
irodáját f. évi május hó 1-vel a Hunyadi-(fő)-utca Kovács Sándor-féle ház I-ső emeletre, a gör. kel. hitközség palotájával szemben, helyezte át.

431-1.1

800/1909. igt. sz.

Ótelek község előljárósága.

### Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy Ótelek község határában folyó évi április hó 29-én 1 darab 3 éves pejszörű kanca ló, nyakán balról L. I., hátsó bal combján 327. bélyeggel felfogatott.

A tulajdonos f. évi május hó II-éig alulírt községi előljárónál jelentkezhetik s tulajdonjogát beigazolhatja.

Ha tulajdonjogát beigazolni képes tulajdonos a fenti határidő alatt nem jelentkezik, az állat, mint gazdátlan jószág 1909. évi május hó 14-én d. e. 9 órakor nyilvános árverésen el fog adatni.

Ótelek, 1909. évi április hó 30.

430-3.1

A községi előljáróság.

### Nád eladás.

Az écskai uradalomnál

**100.000 kéve**

tavinád eladó.

416-3.2

## Angol telivér,

sárga mén, 9 éves, apja Xantnail, anyja Valkür, kocsiban, mint nyereg alatt kitünően jár, fedeztetési igazolvánnyal, termőképes,

**600 K.-ért eladó.**

**Balás Iván földbirtokos, Elemér.**

425-10.2



Naponta frissen vágott

## spárga (Spargel)

Kurländer Imrénél

tűzifarakatár

Korona-utca 585. szám.



419-x.6

## Zuhany-évad megnyitás.

A t. közönség szives tudomására hozzuk, hogy a helybeli gőz- és kádfürdőben a

**zuhany-évad május 1-én kezdetét veszi**

és zuhanyidény-jegyek válthatók.

Kérjük a n. é. közönség ezutáni szives pártfogását is.

**őzv. Kovács J. M.-né.**

410-3.3

12626/1009. szám

Torontálvármegye alispánjától.

### Hirdetmény.

Ezennel közhírré teszem, hogy a „Munkács“-fogház falainak lebontása folytán nyert téglá anyagnak egy részét értékesíteni kívánom, minélfogva felhívom a venni szándékozókat, miszerint **írásbeli ajánlataikat hozzám mielőbb nyujtsák be.**

A téglák ezrenként szabályos alakba vannak rakra és a vételárnak a helybeli m. kir. adóhivatalba történt befizetése után azonnal elszállítandók.

Nagybecskerek, 1909. évi május hó 1-én.

**Jankó,**  
alispán.

428-3.1

## WEINBERGER K.

CIPŐÁRUHÁZA

Nagybecskerek, Hunyadi-fő-utca 23.

## Tokió szandálok

urak, hölgyek és gyermekek számára, az egészség fentartására elkerülhetetlen kellek.

**Minden gyermek járjon tokió cipőben.**

266-x.19

**Császárfürdő Budapesten.** Nyári és téli magyar Irgalmas-rend tulajdona. Elsőrangú kén-szulfid gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszap-, medence- és kádfürdők, melyek kiváló gyógyhatással használatnak az összes reumatikus és idegbántalmaknál. — Uszodák, hőlégszénasavas- és villamosvízfürdők. Ivó- és belélegzési-kúra. Prospektust ingyen és bérmentve küld 332-16.3

Az Igazgatóság.

2763/1909. sz. A nagybecskereki járás főszolgabírájától

### Pályázati hirdetmény.

Járásomhoz tartozó Szerbelemér községben megüresedett községi **irnoki állásra** pályázatot hirdetek s felhívom a pályázni kívánókat, hogy az eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám f. évi május 20-ig nyujtsák be.

Javadalmazás évi 720 korona fizetés és 120 korona lakbér.

A választás napja iránt külön fogok intézkedni.

Nagybecskerek, 1909. évi április 27.

**Lowieser,**  
főszolgabíró.

415-3.3

## Eladó polcok.

Teljesen jó karban levő polcok igen előnyös árak mellett **azonnal eladók.** Megtekinthetők a Gabonaterén levő volt

**Gligorijevity-féle házban,**

ahol bővebb felvilágosítást is adnak.

433-3.2

1125/1909. kig. sz.

Antalfalva község előljáróságától

### Hirdetmény.

Antalfalva község képviselőtestülete elhatározta, hogy a község belterületén egy

**mélykutát**

szándékozik furatni.

Felhivatnak a vállalkozók, hogy szabályszerű írásbeli ajánlataikat **folyó évi május hó 10-éig adják be.** Ezen munkálatokra az árlejtés folyó évi május hó 12-én délelőtt 9 órakor lesz Antalfalva község házában megtartva.

Feltételek a község jegyzői irodájában megtudhatók.

Kelt Antalfalván, 1909. április 29.

429-1.1

**Mesterovics Pál,**  
jegyző.

## Házi kisasszonynak

ajánlkozik jó családból való erdélyi **uri leány;**

a háztartás minden ágában jártas, nem annyira nagy fizetés, mint jó bánásmódra reflektál, személyesen értekezhetni lehet Aradaczi-utca 2664.

426-1.1

**Az Arpad-utcai 637/15. sz. házban több kisebb és nagyobb**

## lakás

**azonnal kiadó.**

Tudakozódní e lap kiadóhivatalában lehet.

14-x.48



Ujonan épült **Parklakás**  
elegáns

4 szoba, előszoba és mellékhelyiségekkel.

Villanyvilágítás! Külön bejárat!

**Május hó 1-jétől kiadó.**

Amerika-városrészt, Dr. MIHÁLOVITS Ödön úr villájával szemben.



1909. évi május hó 1-étől már állandóan kapható!

Magyar forrás. **Hugyhajtó és hugysavoldó** Magyar forrás.

## SZULTÁN-FORRÁS

Nagyon kellemes, tiszta ízű, szén-savban gazdag, dus Lithion-tartalmú ásványvíz.

### Gyógyító és üdítő ital.

Dus Lithion-tartalmú következtében sikerrel alkalmazható vese-, huykó- és hólyagbajok esetében, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutos bajainak gyógyítására.

**SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat.**

Kutkezelőség és központi iroda: **EPERJES.** Igazgatóság: **BUDAPEST, VI., Ferenó Jó-zsef-rakpart 22.** — Kapható már külföldön is a következő városokban: Brüsszelben, Páris, London, Newyork, Ostendében.

Telefon Eperjesen : 74.

Telefon Budapesten III-93.

Főraktár Nagybecskereken: **Ro'sa Béla** fűszerkereskedésében és azonnal mindenütt kapható.

327-100.15